

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmana • Ombudsperson Institution

IZVJEŠTAJ SA PREPORUKAMA
NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE
OMBUDSMAN

u vezi
sa posetom u Pritvornom centru u Prizrenu

Za:

- G. Abelard Tahiri, Ministar**
Ministarstvo pravde
- G. Uran Ismaili, Ministar**
Ministarstvo Zdravlja
- G. Milazim Gjocaj,**
Direktor Odeljenja zdravlja u zatvorima
- G. Sokol Zogaj, v.d. Generalnog Direktora**
Korektivna Služba Kosova
- G. Hamit Ademaj, Direktor**
Pritvorni Centar Prizren

U skladu sa članom 135. stav 3. Ustava Republike Kosovo i članom 17. Zakona o Ombudsmanu br. 05/L-019, Nacionalni mehanizam za prevenciju torture Ombudsmana posetio je Pritvorski centar u Prizrenu

Priština, 25. januara 2018.

Datum posete i sastav tima NPM-a

1. U skladu sa članom 17 Zakona br. 05/L-019 o Zakonu o Ombudsmanu, Nacionalni mehanizam za prevenciju torture (u daljem tekstu: NPM) Ombudsmana posetio je Pritvorski centar u Prizrenu 31. oktobra 2017. u daljem tekstu "PCP"). Nadzorna grupa se sastojala od dva pravnik, jednog doktora i jednog psihologa.

Kratka istorija institucije

2. Zgrada PCP-a izgrađena je 1964. godine, u početku je funkcionisala pod upravom UNMIK-a do februara 2005. godine, kada je potpunu nadležnost za upravljanje preuzelo domaće osoblje. PCP je namenjeno pritvorenima obližnjih regiona Prizrena, kao i prihvata lica za održavanje kazne zatvora izričenih od strane Osnovnog suda do tri meseca. Ova institucija ima kapacitet za 92 zatvorenika, ima ukupno četiri krila, u tri krila smešteni su pritvorenici i na jedno krilo smeštene su osuđena lica sa kratkim kaznama.¹

Opšti opis institucije

3. Zatvorenici su smešteni u krilima A, B, C, D. Opšti kapacitet je za 92 osobe. **U vreme kada je NMPT posetio ovaj centar, bilo je smešteno 100 zatvorenika, od kojih je 22 osuđenih.** Evropski Komitet za prevenciju torture posetio je PCP u 2010. godini.²
4. Tokom posete PCP-u, ekipa za nadzor se upoznala da se planira izgradnja jednog novog Pritvorskog Centra u Prizrenu, ali su procedure zastale i u tom pogledu nije zabeležen napredak.

Saradnja sa NPM timom tokom posete

5. Tokom NPM-ove posete u PCP-u, osoblje Korektivne službe i osoblje Zdravstvenog odeljenja pritvornog centra je pružilo timu NPM-a punu saradnju. Tim je bez odlaganja imao pristup svim prostorijama PCP-a. Timu su dostavljene sve informacije potrebne za obavljanje zadatka i omogućeni su im intervjui sa osuđenim i pritvorenim licima bez prisustva korektivnih službenika ili drugog osoblja.

Fizičko zlostavljanje

6. **NPM tokom poseta u PCP-u intervjuisao je značajan broj pritvorenih i osuđenih osoba i nije primio nikakve žalbe za fizičko zlostavljanja ili prekomernu upotrebe fizičke sile od strane korektivnih službenika.**

Materijalni uslovi

Uslovi smeštaja

7. Zvanični kapacitet PCP-a je 92. Tokom posete PCP ćelijama, NPM je primetio da je trenutno broj zatvorenika dostigao 100 osobe. NPM je posetio niz ćelija i proverio da smeštajni prostor nije u skladu sa standardima koje je postavio Evropski Komitet za

¹ Podaci sa veb stranice Korektivne Službe Kosova, u: <http://shkk.rks-gov.net> (31.10.2017)

² Vidi: <https://rm.coe.int/16806972c7> (14.11.2017)

prevenciju torture³. Na osnovu ovog standarda, prostor za pritvorena ili osuđena lica u ćelijama treba da bude najmanje 4 m² po osobi u prostoriji u kojoj se nalazi više od jedne osobe, izuzimajući aneks toaleta.

8. Takođe, Zakon o izvršenju krivičnih sankcija propisuje da svaki zatvorenik mora da ima 4m² prostora u zajedničkoj ćeliji⁴. Tokom posete, NPM je primetio da su u nekim ćelijama zbog nedostatka prostora neki od pritvorenih i osuđenih lica spavali na podu u starim dušecima i bez adekvatnog pokrivača. **Stoga, NPM zaključuje da se PCP suočava sa prenaseljenošću koju treba izbegavati što je brže moguće i ne može obezbediti prostor za smeštaj u skladu sa standardima koje je uspostavio Evropski komitet za prevenciju torture i Zakon o izvršenju krivičnih sankcija.**
9. Tokom posete nekim ćelijama, NPM je primetio da pritvorena lica nemaju prostor za raspoređivanje neophodnih ličnih stvari. Pored toga, u dve ćelije u kojima su bili smešteni pritvorenici, toaleti nisu bili opremljeni vratima i na taj način zatvorenici nije bila poštovana privatnost⁵. Pravilo 15 Pravila Mandele, usvojeno od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 29. septembra 2015. godine, propisuje da:

“Sanitarne instalacije treba da budu adekvatne i omogućavaju svakom zatvoreniku da zadovoljava fiziološke potrebe na dostojanstven i čist način”.
10. Tokom posete NPM je primetio da su ćelije uglavnom bile tople, dovoljno osvetljenje, uglavnom nije bilo vlage (osim ćelije A3 gde je primećeno malo vlage), dok su tuševi bili u dobrom stanju. Takođe, prostorije u kojima ručaju zatvorenici bile su čiste, imali su prirodno svetlo i ventilaciju. **NPM je zaključio da ćelije generalno imaju potrebu za krećenje (farbanje).**
11. Što se tiče snabdevanja, NPM je obavešten o nedostatku higijenskih papira, nedostatku posteljina, ćebadi gde, prema direkciji, ima duže vreme što nisu snabdevani. Obično zatvorenici je dozvoljeno da posteljinu dobiju od članova porodice. Tokom razgovora sa zatvorenici, NPM je primio žalbe zbog nedostatka higijenskih sredstava, dok što se tiče vode ovaj problem je rešen. **Vlasti treba da obezbede pritvorenici higijenske proizvode koji im omogućavaju da očiste ćelije i da adekvatno održavaju higijenu.**⁶
12. NPM je obavešten da pritvorenici mogu se tuširati dva puta nedeljno, što je u skladu s evropskim pravilima zatvora.⁷ NPM nije primio žalbu od strane pritvorenih i osuđenih lica u vezi sa ovim pravom.

Kuhinja

13. Tokom posete PCP-a, NPM je takođe posetio kuhinju gde se hrane zatvorenici, koja je imala svu potrebnu opremu. Takođe, NPM je obavešten da su osoblje kuhinje kao i

³ Evropski Komitet za prevenciju torture, Prostor za smeštaj jednog zatvorenika, vidi: <https://rm.coe.int/16806cc449> (14.11.2017)

⁴ Zakon br. 05/L0-129, član 3. Zakona o izmeni i dopuni Zakona br. 04/L-149 za izvršenje krivičnih sankcija.

⁵ Evropska Pravila o Zatvorima, član 18.1.

⁶ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija član 38.2 određuje: “U cilju obezbeđivanja higijene osuđenih lica i higijene prostorija, osuđenim licima obezbeđuju se adekvatne količine hladne i tople vode i odgovarajućih artikala za čišćenja i toaleta. Oprema i sredstva za ličnu higijenu pružaju dovoljno privatnosti i pravilno se održavaju i čiste”.

⁷ Evropska Pravila o Zatvorima, stav 19.4.

zatvorenici zaposleni u kuhinji posedovali sanitarne knjižice. NPM nije naišla na hranu sa isteklim rokom. Tokom posete ćelijama NPM nije primio žalbe u pogledu kvaliteta hrane. Prema osoblju kuhinje, kuhinja se suočava sa povremenim nedostatkom dijetetske hrane za određene kategorije pritvorenih i osuđenih lica, u zavisnosti od njihovog zdravstvenog stanja. **NPM podseća na obavezu nadležnih organa da obezbede dijetetske pakete za osuđena i pritvorena lica za koje je to neophodno iz zdravstvenih razloga.**⁸

Režim

14. U PCP-u, postoje ovi režimi: osnovni, standardni i napredni režim. U PCP trenutno su angažovani na posao oko 13 zatvorenika. Pritvorenici mogu izaći u svež vazduh (šetnju) dva puta dnevno u trajanju od jednog sata.⁹ Osuđeni mogu da izađu na svež vazduh tokom celog vremena. Prema direkciji, 4 pritvornika su angažovani na posao. Pritvorenici ostatak dana, osim za svež vazduh provode u svojim ćelijama koja su opremljena TV-om. Takođe, nedostaje sala i oprema za sportske aktivnosti i fitnes. Mogućnosti zatvorenika da se kreću su male jer prostor u PCP to ne omogućava. Takođe, u okviru PCP-a, funkcioniše i biblioteka. Prema proceni socijalnog radnika u PCP, postoje zahtevi za čitanje od strane pritvorenika i osuđenika. Biblioteci PCP-a trebaju knjige sa naučnim naslovima i romani.
15. Režim za pritvornike je i dalje siromašan, uprkos naporima direkcije da pruži više aktivnosti za pritvornike. **NPM smatra da što je duži period održavanja u pritvor, onoliko treba da bude razvijen i režim koji im se pruža.**

Zdravstvena zaštita

16. Tokom posete u PCP, NPM je posetio ambulantu zatvora, koja je kao zdravstveno osoblje imala: jednog lekara sa punim radnim vremenom, 4 + 1 medicinskih sestara, računajući rad u smenama 24 časa. Jednog psihologa sa punim radnim vremenom i jednog psihijatra koji je angažovan svakog dana sa pola radnog vremena.
17. Zdravstvena služba u PCP ispunjava minimalne uslove za pružanje zdravstvene zaštite, prema prethodnoj proceni lekara takođe nudi mogućnost tretmana izvan PCP-a. Nedostatak stomatologa se nadoknađuje slanjem zatvorenika na stomatološke usluge u pritvorskom centru u Lipljanu svakog petka. Zdravstvena služba PCP-a takođe je istakla i nedostatak prevoza - Auto-ambulante.
18. Tokom posete je primećeno da prostor koji se koristi za zdravstvenu zaštitu nije dovoljan i ne zadovoljava ni minimalne potrebe. U upotrebi je prostorija koja se koristi za sve potrebe primarne zaštite od strane zatvorskog lekara, medicinskih sestara, psihologa kada postoje slučajevi za tretman, i takođe je stalni prostor za boravak zdravstvenog osoblja.
19. Nedostatak posebnog prostora za psihologa koji pruža psihološke usluge za slučajeve sa različitim problemima kao što su; slučajevi pokušaja samoubistva, emocionalni problemi, sa korisnicima duvana, alkohola, droga, otežava rad psihologa kao i ne pruža udobnost za zatvorenike kojima su potrebne psihološke usluge.

⁸ Pravila Mandele, član 22. Evropska Pravila o zatvorima, član 22.2. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, član 39.1.

⁹ Pravila Mandele, član 23. Evropska Pravila o Zatvorima, član 27.1. Standardi Evropskog komiteta za prevenciju torture, stav 48, objavljen 2015. godine. Prema članu 37 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, osuđeni imaju pravo na najmanje dva sata šetnje.

20. Zabeležen je i jedan prostor koji služi kao skladište za trenutno upotrebljive lekove, kao i smeštaj paketa lekova sa isteklim rokom. Takođe je pomenut i mali prostor koji je već punjen sa brojnim paketima sa lekovima kojima je istekao rok. Medicinska služba je podnela zahtev za njihovo uklanjanje i uništavanje, ali još nije primila nikakav odgovor. Dok, neophodna medicinska oprema za pružanje zdravstvenih usluga je u skladu sa standardima MZ. Tokom razgovora sa Rukovodiocem ZJZ-a u PCP-u rečeno je da je zdravstveno osoblje vršilo sistematske posete zdravstvenog osoblja.

Registri

21. Zatvorska bolnica vodi registar kao sledeće: zdravstveni dosije lekara, registar bolničara sa smenama, terapije, žalbe ili zahtev za sledeću posetu lekaru, slanje pacijenta za lečenje izvan zatvorske ambulante, samo-povređivanja, telesnih povreda, seksualnih zloupotreba, štrajka gladu, pokušaja samoubistva, samice, smrti u zatvoru.

22. NPM smatra da bi trebalo voditi evidenciju o zdravstvenom dosijeu u slučajevima kada pacijent odlazi na lečenje izvan zatvorske ambulante (koja se pacijentu daje kada se šalje van PCP-a za druge zdravstvene usluge), i takođe da se vodi evidencija o povratku pacijenta u PCP-u. Ovakav način evidentiranja omogućava očuvanje zdravstvenog dosijea u celini i važno je za zatvorenika i nakon što napusti zatvor. Takođe je važno da u slučajevima smrti u zatvoru postoji dokumentacija koja će ostati kao dokaz od strane nadležnih organa o smrti pacijenta.

Lekarski pregled

23. Evropski Komitet za prevenciju torture u izveštaju o poseti Kosovu u 2015. godini naglasio je suštinski značaj koji imaju lekarski pregledi posebno u slučajevima novo-primljenih zatvorenika ili pritvorenika ne samo za identifikaciju zaraznih bolesti i sprečavanje samoubistva, nego i kroz doprinos koji se pruža u smislu prevencije torture putem odgovarajućih dokaza o povredama.

24. PCP je obavestio ekipu NPM-a da se novo-primljeni pregledaju u roku od 24 sata od trenutka kada stignu u centar. Ovi pregledi podrazumevaju jedan opšti pregled tokom kojeg se zatvorenik pita ukoliko ima bilo kakvu bolest koja se, ako se deklariše, evidentira u njegovom zdravstvenom kartonu.

Poverljivost zdravstvenih usluga

25. NPM je zainteresovan ukoliko lekarsko osoblje osuđenim i pritvorenim licama u PCP-u pruža zdravstvene usluge u prisustvu korektivnih službenika. Tokom posete, NMPT je utvrdio da se zdravstvene usluge u zatvorskoj ambulanti pružaju bez prisustva korektivnih službenika, kao i da korektivni službenici nemaju pristup u zdravstvenim dosjeima zatvorenika. **NPM podržava takav stav i praksu ne prisustva službenika obezbeđenja tokom pružanja zdravstvenih usluga.**¹⁰

Obuke za zdravstvene usluge

26. Prema izveštaju Odeljenja za zdravstvenu zaštitu, zdravstveno osoblje tokom godine imao je određene relevantne obuke vezane za njihov rad.

Ostala pitanja

¹⁰ Evropski komitet za prevenciju torture u izveštaju o Kosovu nakon posete na Kosovu u 2015. godini imao je primedbe u vezi sa pružanjem zdravstvenih usluga u prisustvu korektivnih službenika i preporučio prekidanje takvih praksi.

Osoblje PCP-a

27. Na osnovu informacija dobijenih od direkcije, osoblje PCP-a sastoji se od 17 članova civilnog osoblja i 82 korektivnih službenika. NPM tokom posete je primetio da uslovi rada osoblja KSK-a nisu u zadovoljavajućem nivou s obzirom da ima nedostatak odgovarajućeg prostora i pratećeg inventara. PCP se takođe suočava sa nedostatkom dovoljnog osoblja.
28. Tokom posete NPM je obavešten da se trenutno centar suočava sa nedostatkom različitih materijala za kancelarije, inventara, računara, štampača, tonera i nekih od ovih uređaja su zastareli. **NPM konstatuje da KSK treba da preduzme sve neophodne radnje kako bi se PCP snabdevala svim potrebnim materijalima za rad.**

Disciplinske mere

29. Prema važećem zakonodavstvu, disciplinske kazne koje se mogu izreći osuđenima su: ukor, ukidanje određene beneficije, nalog za naknadu štete i upućivanje u samicu.¹¹ Dok u slučaju pritvorenika, mogu se izreći sledeće kazne: ograničenje ili zabrana poseta ili korespondencije, osim kontakata sa braniocem, ombudsmanom i diplomatskim misijama. NPM je utvrdio da PCP vodi registar o izrečenim disciplinskim merama gde se upisuju podaci o izrečenoj meri, razlogu, vremenu izricanja i završetka.
30. Direkcija PCP-a obavestila je NPM da se samo-povređivanje u ovom centru ne smatra disciplinskim kršenjem. **NPM pozdravlja takav stav jer samo-povređivanje nije uključeno u grupu disciplinskih kršenja predviđene članom 102. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.**
31. NPM je obavešten da zdravstvena služba ne učestvuje u odlučivanju o sposobnosti pritvorenika ili osuđenika da se suoči sa disciplinskom merom upućivanja u smicu. **NPM smatra da zdravstveno osoblje ima jasnu ulogu u tom pogledu.** Učešće lekara u donošenju odluka, a koji je zapravo lekar pritvorenog ili osuđenog lica, bi potkopao odnos lekar-pacijent, osim ako se ova mera preduzme iz zdravstvenih razloga.¹²
32. Međutim, NPM izražava zabrinutost zbog činjenice da zakonodavstvo na snazi¹³ predviđa da, pre da se zatvorenik stavlja na samicu direktor institucije korektivne službe treba da u pismenoj formi zatraži mišljenje lekara koji dokazuje da je osuđenik u dobro zdravstveno, fizičko i psihičko stanje. **NPM od nadležnih organa zahteva da se izmene važeće odredbe ovih akata u skladu sa preporukom SPT-a u izveštaju o Kosovu u skladu sa 21-im, opštim izveštajem KPT-a i Preporukom Komiteta ministara Saveta Evrope Rec (2006)) 2 o Reviziji Evropskih Pravila o Zatvorima, kojim se traži pismeno mišljenje da zatvorenik može da se podvrgne ovoj meri, je ukinuto.**

Kontakt sa spoljnim svetom

33. Zakonodavstvo na snazi¹⁴, u slučaju osuđenih lica, utvrđuje da osuđeni zatvorenici imaju neograničeno pravo dopisivanja (koje se podvrgnu određenim izuzecima), imaju pravo na jedno-mesečnu posetu koja traje minimalno jedan sat, kao i posete od dece i njihovih

¹¹ Stavovi od 101. do 113. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.

¹² Evropski komitet za prevenciju torture u izveštaju o poseti Kosovu u 2015. godini zatražio je od nadležnih organa da se prekida praksa traženja lekarskog uverenja kojim se potvrđuje da je pritvorenik ili osuđenik sposoban da se suoči sa merom i da izmeni važeći zakon u skladu sa ovom preporukom.

¹³ Član 107. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija i član 76. Administrativnog uputstva o Kućnom redu u korektivnim institucijama.

¹⁴ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, član. 62-65.

supružnika najmanje jednom u 3 meseca sa minimalnim trajanjem od tri sata. Osim toga, oni imaju pravo na telefonske pozive.

34. Što se tiče poziva, Administrativno uputstvo o kućnom redu u korektivnim institucijama¹⁵ propisuje da osuđeni ima pravo na telefonske razgovore sa članovima uže porodice i sa drugim osobama. Prema ovom uputstvu, telefonski razgovor jednog osuđenog i pritvorenog lica ne može biti duži od 15 (petnaest minuta). **NPM nije primio nikakve žalbe od strane pritvornika i osuđenika u vezi sa ovim pravom.**
35. U slučaju pritvorenika, član 200. Zakonika o krivičnom postupku Kosova predviđa da pritvorenicima mogu primati posete “u okviru granica pravila pritvorskog centra” na osnovu odobrenja sudije prethodnog postupka i pod njegovim nadgledanjem. Dalje, zakonik određuje da korespondencija i druge posete podležu odluci sudije prethodnog postupka. **NPM nije primio nikakvu žalbu u vezi sa ovim pravima od strane pritvorenika.**
36. Ombudsman ili njegovi predstavnici mogu posetiti pritvorenike i razgovarati sa njima bez prethodnog najavljiavanja i bez nadgledanja sudije prethodnog postupka, jedinog sudije ili predsedavajućeg sudskog tela ili drugih lica koja su imenovana od strane takvog sudija. Pisma pritvorenika poslata instituciji Ombudsmana ne mogu se kontrolisati. Ombudsman i njegovi predstavnici mogu usmeno ili pismeno da komuniciraju sa pritvorenicima.
37. U slučaju stranih državljanina, njima se pruža mogućnost da usmeno ili pismeno stupe u kontakt sa diplomatskom misijom ili nadležnom kancelarijom države čije državljanstvo ima on¹⁶. Tokom posete, NPM je intervjuisao turskog državljanina U.T., koji nije imao nikakvu žalbu u vezi uživanja ovog prava i drugih prava pritvorenih lica. **NPM nije primio nikakve žalbe u pogledu prava na kontakte sa spoljnim svetom, bilo od strane osuđenika ili pritvorenika.**

Pitanja vezana za bezbednost

38. NPM je obavešten od strane direkcije da su svi paviljoni i objekti PCP-a su opremljeni sigurnosnim kamerama koje, prema KPT-u, predstavljaju jednu od garancija za zaštitu od zlostavljanja.¹⁷
39. **Takođe, NPM savetuje nadležne organe koji pružaju tehničke mogućnosti da se registrovani podaci od sigurnosnih kamera čuvaju duže vremena jer se na taj način mogu efikasno otkriti moguće tvrdnje o zlostavljanju ili prekomernoj upotrebi fizičke sile.**

Postupak za podnošenje žalbi

40. Efikasni sistem za podnošenje žalbi predstavlja osnovnu garanciju protiv zlostavljanja u zatvorima i pritvornim centrima. Osobe smeštene u ovim centrima trebaju imati priliku da podnesu žalbu u zatvoru ili pritvornom centru gde su smešteni i da imaju poverljiv pristup odgovarajućem organu.
41. Član 91. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija detaljno propisuje postupak prema kojem pritvorenicima i osuđenici mogu uputiti žalbu ili molbu direktoru određene institucije Korektivne službe Kosova. Postupak uključuje i rokove za odgovor od strane direktora i

¹⁵ Administrativno uputstvo o Kućnom redu u Korektivnim institucijama, član 54.

¹⁶ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, član 33. stav 1.

¹⁷ KPT, izveštaj o poseti Irskoj u 2010, stav 18.

mogućnost da se žalba podnosi višem organu, koji u ovom slučaju je Generalna direkcija Korektivne službe i ministar pravde.¹⁸

42. NPM je primetio da zatvorenici PCP-a imaju na raspolaganje kutije za žalbe postavljene od strane Korektivne Službe Kosova i kutije za žalbe koje su postavljene od strane Ombudsmana. Kutije za žalbe koje su postavljene od strane institucije Ombudsmana mogu se otvarati samo od strane osoblja ove institucije, koja pruža poverljivost za podnosiocima žalbe tokom podnošenja žalbe.
43. Direkcija PCP-a je obavestilo NPM da primljene žalbe razmatra u najkraće vreme, čak i u roku od 24 časa. Osuđenici i pritvorenici obavestili su NPM da Direkcija PCP-a obično veoma brzo razmatra njihove žalbe i šalje pisane odgovore.
44. **NPM nije primio žalbe od strane pritvorenika i osuđenika u vezi sa pitanjem podnošenja žalbi ili kašnjenja kako za razmatranje njihovih žalbi u zakonskom roku.**

Prema nalazima i konstatacijama postignutim tokom posete, u skladu sa članom 135. stav 3. Ustava Republike Kosovo i članom 16. stav 4. Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, Ombudsman preporučuje:

Ministarstvu pravde:

- **Ministarstvo pravde da obavesti Ombudsmana o planiranju izgradnje novog Pritvorskog Centra u Prizrenu.**
- **Da se stvaraju adekvatni uslovi za rad zdravstvenog osoblja.**
- **Broj pritvorenika koji su smešteni da bude u saglasnosti sa zvaničnim kapacitetom PCP-a i što je pre moguće rešiti pitanje prenaseljenosti.**
- **Preduzeti odgovarajuće mere kako bi se pritvorenicima poštovala privatnost (vidi stav 9. ovog izveštaja).**
- **Da se farbaju ćelije po potrebi (vidi stav 10).**
- **Da se poboljšaju radni uslove za korektivne službenike.**

U skladu sa članom 132. stav 3. Ustava Republike Kosovo („*Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republi i Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da predstavi sva zatražena dokumenta i informacije u skladu sa zakonom*“) i članom 28. Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu („*Vlasti, kojima je Ombudsman uputio preporuke, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, uključujući i disciplinske mere, treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi sa navedenim pitanjem*“) ljubazno Vas molim da nas obavestite o radnjama koje ste preduzeli ili planirate da preduzmete u vezi sa navedenim pitanjem.

S poštovanjem,

Hilmi Jashari
Ombudsman

¹⁸ Član 91. stav 4. Zakona o izvršenju krivičnih sankcija propisuje: U podnošenom žalbenom postupku, direktor korektivne institucije će dati odgovor u roku od petnaest (15) dana, dok Centralna Kancelarija korektivne Službe u roku od trideset (30) dana. U pismenoj žalbi biće dat odgovor u pismenom obliku.